

Samenvatting presentatie Ontwerp Tafel UH – Natuurverbinding Leersumseveld (4-9-'23)

Door: Stijn van Kesteren (projectleider AVP, provincie Utrecht)

Voor de inrichting van het projectgebied zijn er verschillende afwegingen gemaakt. Dit proces is tijdens de Ontwerptafel UH van 29-8-2023 toegelicht. Hieronder de samenvatting met specifiek aandacht voor de component bos in het project.

Aanleiding – Ecoduct

Het Natuurnetwerk Nederland is een netwerk van op elkaar aangesloten Natuurgebieden. Zo een netwerk is belangrijk voor de natuur want grotere natuurgebieden zijn bestand tegen droogte, klimaatverandering en andere schadelijke invloeden. Ook kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden, hun leefgebied wordt vergroot en er kan onderling uitwisseling plaatsvinden. De NNN vormt een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid in Nederland.

De natuurgebieden op de Heuvelrug worden doorkruist door verschillende wegen. Door de aanleg van een ecoduct over de N226 wordt een belangrijke verbinding tussen natuurgebieden gerealiseerd. Doordat de uiteindelijke locatie van het ecoduct relatief noordelijk ligt op de N226 t.o.v. het Leersumseveld wordt aanvullend een natuurverbinding gemaakt van het Leersumseveld naar het ecoduct om het ecoduct goed te laten functioneren.

Kaders, opgave en randvoorwaarden voor het gebied

Het doel van het plan is het omvormen van het gebied van agrarisch gebruik naar natuur als verbinding tussen het Leersumseveld en het nieuwe ecoduct N226. Belangrijk daarbij is het laten functioneren van het ecoduct voor de doelsoorten en het vergroten van de biodiversiteit.

De provincie heeft een taak om bos te compenseren, in het plangebied ligt er ook een opgave. Dit is onder andere compensatie voor de spoorwegonderdoorgang, maar ook voor het ecoduct N226. Kenmerken van het landschap ter plaatse zijn een mozaïek van kleinschalige weilanden, akkers en bossen. Plaatselijk zijn landschapselementen zoals houtwallen en poelen aanwezig. Bos past bij het landschap en past ook in de prioritering van het natuurbeleidsplan 2023.

Voor het project zijn verschillende onderzoeken gedaan. bodemchemie, flora, fauna, hoogtemetingen, kabels en leidingen, hydrologie et cetera. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke potentie een gebied heeft. Daarna is gekeken welke mogelijkheden er zijn deze potenties in de praktijk te benutten.

Cultuurhistorie

Het gebied heet 'Valkenheide' wat refereert naar de heide die er voor de ontginning is geweest, er wordt daarom getracht heide terug te brengen in het gebied.

In het project is ook rekening gehouden met historische elementen. In het gebied loopt de Heigraaf en op oude kaarten is de Soers Kolck (ven) terug te vinden. De aanleg van een poel heeft meer kans van slagen als hij wordt aangelegd op een plek waar eerder water heeft gezeten. De ervaring leert dat het aanleggen van een poel door blad- en licht inval zich niet leent voor de aanleg in een bos. Er lopen verschillende karakteristieke oude houtwallen door het gebied. Deze blijven behouden en nieuw bos wordt niet direct er tegenaan geplant, maar er komt een beheerpad tussen, als zichtbare afscheiding. Oude houtwallen zijn van groot belang als migratieroute voor dassen, vleermuizen en kleine zoogdieren.

Wensen eigenaren

De gronden voor het project zijn in eigendom van Landgoed het Blauwe Huis, landgoed Maarsbergen de provincie Utrecht. Bij de inrichting is rekening gehouden met de wensen van de landgoederen. Hierbij valt te denken aan beheer, toegang of situering.

Om beheer goed mogelijk te maken is rekening gehouden dat alles goed bereikbaar is en zo veel mogelijk aaneengesloten. Ook de Heigraaf moet toegankelijk blijven voor beheer.

Wensen omwonenden / gebiedspartijen

Conform de insteek van de nieuwe omgevingswet is geluisterd naar de omgeving. Er is informatie opgehaald middels keukentafelgesprekken en bewonersavonden. In het projectgebied spelen veel verschillende wensen en bij het maken keuzes is gezocht naar draagvlak. Denk hierbij aan onderwerpen als vrij zicht, locaties voor water en toegankelijkheid.

Wensen belangengroepen

In het gebied zijn dassen aanwezig, net buiten het gebied zit één van de oudste dassenburchten van Nederland. Door het toevoegen van natuurakkers en natuurweilanden blijft er foerageergebied behouden voor de das.

Functie van de verbinding (component bos)

Belangrijk doel voor de natuurverbinding is dat dieren het ecoduct weten te vinden. Bos is hierin essentieel omdat het beschutting geeft, zodat dieren ongezien het ecoduct kunnen bereiken. Het pallet van akkers, heide, bos(wallen) en poelen zorgt ervoor dat diversiteit ontstaat voor de verschillende doelsoorten van het Leersumseveld.

Goed om te weten is dat het hier niet gaat om productie- of naaldbossen maar dat het gaat om natuurlijk bos, dit is meer gevarieerd bos met inheemse noten- of vruchtdragende bomen met open beschutte plekken.

Het inrichtingsplan

Met de informatie uit de vooronderzoeken, metingen en de wensen van de landgoedeigenaren en omwonenden is het plan opgesteld dat recht doet aan de doelstellingen: ontwikkeling van een natuurverbinding en compensatie van bos.

Percelen die relatief laag liggen en die qua bodemchemie geschikt zijn voor de ontwikkeling van heide worden geplagd. Voor een succesvolle ontwikkeling zijn aanpassingen in de waterhuishouding noodzakelijk. Er worden stuwen geplaatst en waar mogelijk wordt de Heigraaf verbreed of er wordt gezorgd dat het water beter in de bodem indringt in plaats van dat het water snel wordt afgevoerd. Bos wordt aangeplant op de wat hogere delen en op enige afstand van de woningen, zodat vrij uitzicht gegarandeerd blijft voor de omwonenden. Een klein deel van de oude Soers kolck wordt hersteld, samen met oude en nieuwe poelen ontstaan op die manier natte stepping stones in de natuurverbinding. De overige percelen worden natuurakker of flora en faunairijk grasland. Deze natuurbeheertypen zijn van belang als foerageergebied voor onder andere de das.

In het plan zijn beheerpaden voorzien. Er is rekening gehouden met onder andere een gasleiding, rioolpersleiding en middenspanningskabel. Boven deze leidingen staan geen beplantingen. Hekwerken rond de huidige agrarische percelen worden zoveel mogelijk opgeruimd, zodat er vrije doorgang is voor dieren. Waar nodig worden hekken vervangen door meidoornhagen.